

**O'ZBEKISTONDA EKSPORT TARKIBINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING IQTISODIY
O'SISH VA TASHQI SAVDO BARQARORLIGIGA TA'SIRI****O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi magistranti.****Xodjayeva Dilfuza****THE IMPACT OF EXPORT DIVERSIFICATION IN UZBEKISTAN ON ECONOMIC
GROWTH AND FOREIGN TRADE STABILITY****Master's student of the Banking and Finance Academy of the Republic of
Uzbekistan.****Khodjayeva Dilfuza****Annotatsiya**

Mazkur tezisdagi O'zbekistonda eksport tarkibini diversifikatsiyalashning iqtisodiy o'sish va tashqi savdo barqarorligini ta'minlashdagi ahamiyati o'rganilgan. Eksportning ayrim xomashyo mahsulotlari va cheklangan tashqi bozorlarga bog'liqligi mamlakat iqtisodiyotining jahon bozoridagi narxlar o'zgarishi, tashqi talabning pasayishi va global iqtisodiy xavflarga nisbatan zaifligini oshirishi asoslab berilgan. Tadqiqotda yuqori qo'shilgan qiymatli sanoat mahsulotlari, tayyor oziq-ovqat mahsulotlari, to'qimachilik, farmatsevtika, elektrotexnika hamda xizmatlar eksportini rivojlantirishning iqtisodiy samaralari yoritilgan. Shuningdek, eksport geografiyasini kengaytirish, eksportchi korxonalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, xalqaro standartlarni joriy etish va transport-logistika infratuzilmasini takomillashtirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida eksport tarkibini diversifikatsiyalash valyuta tushumlarini barqarorlashtirish, tashqi savdo saldosini yaxshilash, yangi ish o'rinlarini yaratish va uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qilishi aniqlangan.

Kalit so'zlar: eksport, diversifikatsiya, iqtisodiy o'sish, tashqi savdo, eksport tarkibi, makroiqtisodiy barqarorlik, valyuta tushumlari, yuqori qo'shilgan qiymat, raqobatbardoshlik, tashqi bozor.

Abstract

This thesis studies the importance of diversifying the export structure in Uzbekistan in ensuring economic growth and foreign trade stability. It is argued that the dependence of exports on certain raw materials and limited foreign markets increases the vulnerability of the country's economy to price fluctuations in the world market, a decrease in external demand, and global economic risks. The study highlights the economic effects of developing exports of high-value-added industrial

products, finished food products, textiles, pharmaceuticals, electrical engineering, and services. It also analyzes the issues of expanding the geography of exports, financial support for exporting enterprises, introducing international standards, and improving transport and logistics infrastructure. The study found that diversifying the export structure helps stabilize foreign exchange earnings, improve the foreign trade balance, create new jobs, and ensure long-term economic growth.

Keywords: export, diversification, economic growth, foreign trade, export structure, macroeconomic stability, foreign exchange earnings, high value added, competitiveness, foreign market.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda eksport tarkibini diversifikatsiyalash iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, tashqi savdo tushumlarini barqarorlashtirish va milliy iqtisodiyotning tashqi omillarga bog'liqligini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Eksport hajmining oshishi mamlakatga xorijiy valyuta tushumlarini ko'paytiradi, ishlab chiqarish korxonalarining faoliyatini kengaytiradi, yangi ish o'rinlarini yaratadi va davlat budjeti daromadlarining o'sishiga yordam beradi.

Biroq eksportning iqtisodiy samarasi faqat uning umumiy hajmiga bog'liq emas. Eksport tarkibida xomashyo va qimmatbaho metallarning yuqori ulushi saqlanib qolsa, mamlakat tashqi bozorlardagi narx o'zgarishlariga kuchli bog'lanib qoladi. Shu sababli tayyor sanoat mahsulotlari, oziq-ovqat, to'qimachilik, kimyo, farmatsevtika, elektrotexnika va xizmatlar eksportining ulushini oshirish muhim hisoblanadi.

1-jadval

O'zbekistonning 2021–2025-yillardagi asosiy tashqi savdo ko'rsatkichlari

Yillar	Tashqi savdo aylanmasi, mlrd AQSH dollari	Eksport, mlrd AQSH dollari	Import, mlrd AQSH dollari	Tashqi savdo saldos, mlrd AQSH dollari	Eksportning importni qoplash darajasi, %
2021	42,17	16,66	25,51	–8,85	65,3
2022	50,50	19,73	30,77	–11,04	64,1
2023	63,53	24,87	38,66	–13,79	64,3
2024	67,24	27,27	39,97	–12,70	68,2
2025	81,17	33,81	47,35	–13,54	71,4

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan. 2025-yil ma'lumotlari dastlabki hisoblanadi.

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston tashqi savdo aylanmasi 2021-yildagi 42,17 mlrd AQSH dollaridan 2025-yilda 81,17 mlrd AQSH dollariga yetgan. Natijada tashqi savdo aylanmasi besh yil davomida 39 mlrd dollarga yoki 92,5 foizga oshgan. Ushbu o'sish O'zbekistonning xalqaro savdo munosabatlaridagi ishtiroki kengayib borayotganini ko'rsatadi.

Eksport hajmi 2021-yilda 16,66 mlrd dollarni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilda 33,81 mlrd dollarga yetgan. Besh yil davomida eksport hajmi 17,15 mlrd dollarga yoki qariyb 103 foizga ko'paygan. Demak, 2025-yildagi eksport hajmi 2021-yildagiga nisbatan ikki baravardan ortiq bo'lgan.

Import hajmi ham tahlil qilinayotgan davrda yuqori sur'atlarda o'sgan. U 2021-yildagi 25,51 mlrd dollardan 2025-yilda 47,35 mlrd dollarga yetgan. Importning o'sishi iqtisodiyotda investitsion talabning, ishlab chiqarish uskunalari, texnologiyalar, xomashyo va iste'mol mahsulotlariga bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan bog'liq.

Tahlil qilinayotgan barcha yillarda import eksportdan yuqori bo'lganligi sababli tashqi savdo saldosi manfiy shakllangan. Tashqi savdo taqchilligi 2021-yilda 8,85 mlrd dollarni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 13,79 mlrd dollargacha oshgan. 2024-yilda mazkur ko'rsatkich 12,70 mlrd dollargacha kamaygan, 2025-yilda esa 13,54 mlrd dollarni tashkil etgan.

Tashqi savdo saldosing manfiy bo'lishi har doim ham iqtisodiyot uchun faqat salbiy holatni anglatmaydi. Agar importning asosiy qismini ishlab chiqarish uskunalari, texnologiyalar va investitsion mahsulotlar tashkil etsa, bunday import kelajakda ishlab chiqarish va eksport salohiyatining oshishiga xizmat qiladi. Biroq iste'mol mahsulotlari importining yuqori bo'lishi milliy ishlab chiqarishning rivojlanishini cheklashi va valyuta bozoriga qo'shimcha bosim ko'rsatishi mumkin.

Eksportning importni qoplash darajasi 2021-yilda 65,3 foizni tashkil etgan. Ushbu ko'rsatkich 2022-yilda 64,1 foizga pasaygan, 2023-yilda 64,3 foiz, 2024-yilda 68,2 foiz va 2025-yilda 71,4 foizni tashkil etgan.

2025-yilda eksportning importni qoplash darajasining 71,4 foizga yetishi ijobiy natija hisoblanadi. Bu eksportning importga nisbatan tezroq o'sganini ko'rsatadi. Shunga qaramay, eksport daromadlari import xarajatlarini to'liq qoplamayotgani tashqi savdo muvozanatini yaxshilash uchun eksportni yanada diversifikatsiyalash zarurligini bildiradi.

2-jadval**O'zbekiston eksportining 2021–2025-yillardagi o'sish dinamikasi**

Yillar	Eksport hajmi, mlrd AQSH dollari	Oldingi yilga nisbatan mutlaq o'zgarish, mlrd dollar	Eksportning yillik o'sish sur'ati, %
2021	16,66	–	110,0
2022	19,73	3,07	118,4
2023	24,87	5,14	126,0
2024	27,27	2,40	109,7
2025	33,81	6,54	124,0

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.

Eksportning yillik dinamikasiga ko'ra, 2022-yilda eksport hajmi 2021-yilga nisbatan 3,07 mlrd dollarga oshgan. 2023-yilda o'sish 5,14 mlrd dollarni tashkil etib, eksportning yillik o'sish sur'ati 26 foizga yetgan. Bu tahlil qilinayotgan davrdagi eng yuqori nisbiy o'sish ko'rsatkichlaridan biridir.

2024-yilda eksport hajmi 2,40 mlrd dollarga yoki 9,7 foizga oshgan. O'sish sur'ati oldingi yilga nisbatan sekinlashgan bo'lsa-da, eksportning mutlaq hajmi ko'payishda davom etgan.

2025-yilda eksport hajmi 2024-yilga nisbatan 6,54 mlrd dollarga oshib, 33,81 mlrd dollarga yetgan. Yillik o'sish sur'ati 24 foizni tashkil etgan. Bu besh yillik davrdagi eng katta mutlaq o'sish hisoblanadi.

Eksport hajmining barqaror oshishi O'zbekistonda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish imkoniyatlarining kengayib borayotganini bildiradi. Biroq eksportning umumiy hajmidagi o'sishni uning tarkibiy o'zgarishlaridan ajratib baholash to'g'ri emas. Ayrim yillarda oltin eksporti yoki uning jahon bozoridagi narxi umumiy eksport ko'rsatkichiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Eksport tarkibini diversifikatsiyalash iqtisodiy o'sishga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Tayyor va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlarning eksport qilinishi mamlakat ichida qo'shimcha ishlab chiqarish bosqichlarini yaratadi. Natijada korxonalar daromadi, ishchilarning ish haqi, soliq tushumlari va aholining iste'mol talabi oshadi.

Masalan, paxta tolasini xomashyo sifatida sotishdan ko'ra, undan ip-kalava, mato, tayyor kiyim-kechak va boshqa to'qimachilik mahsulotlarini ishlab chiqarib eksport qilish iqtisodiyot uchun ko'proq daromad keltiradi. Bunda bitta xomashyo asosida bir nechta ishlab chiqarish bosqichi va ko'plab ish o'rinlari yaratiladi.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yangi holda eksport qilish bilan bir qatorda, ularni quritish, muzlatish, konservalash, sharbat va boshqa tayyor mahsulotlarga

aylantirish eksport qiymatini oshiradi. Qayta ishlangan mahsulotlarning saqlash muddati uzoq bo'lib, ularni uzoq masofadagi bozorlarga yetkazib berish imkoniyati ham yuqori bo'ladi.

Kimyo, farmatsevtika, mashinasozlik va elektrotexnika sanoatida eksportni kengaytirish iqtisodiyotning texnologik rivojlanishiga yordam beradi. Ushbu tarmoqlar yuqori malakali mehnat, zamonaviy uskunalar, ilmiy ishlanmalar va innovatsion boshqaruv usullarini talab qiladi. Natijada ishlab chiqarish samaradorligi va mehnat unumdorligi oshadi.

Eksport tarkibining diversifikatsiyalashuvi tashqi savdo tushumlarining barqarorligini oshiradi. Eksport daromadlari bir yoki ikki turdagi mahsulotga bog'liq bo'lsa, ushbu mahsulotlar narxining pasayishi mamlakatning umumiy eksport tushumlariga keskin ta'sir qiladi.

Turli tovarlar va xizmatlar eksport qilinadigan sharoitda bir mahsulot bo'yicha yuzaga kelgan yo'qotish boshqa mahsulotlar eksportidan olinadigan daromad hisobidan qisman qoplanadi. Bu tashqi savdo tushumlarining keskin tebranishini kamaytiradi.

Eksportning barqaror o'sishi valyuta bozorida xorijiy valyuta taklifini ko'paytiradi. Valyuta taklifining oshishi milliy valyuta kursining keskin o'zgarishlari xavfini kamaytirishga xizmat qiladi. Milliy valyuta kursining barqarorligi esa import qilinadigan mahsulotlar narxi va umumiy inflyatsiya darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Eksport tushumlarining o'sishi mamlakatning tashqi qarz majburiyatlarini bajarish imkoniyatini ham yaxshilaydi. Shu sababli eksport tarkibini diversifikatsiyalash to'lov balansi va tashqi iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashning muhim sharti hisoblanadi.

O'zbekiston eksportini diversifikatsiyalashda xizmatlar sohasi katta imkoniyatlarga ega. Xizmatlar eksportiga transport, turizm, axborot texnologiyalari, ta'lim, tibbiyot, moliya va professional maslahat xizmatlari kiradi.

Axborot texnologiyalari xizmatlari eksporti katta hajmdagi transport va ombor xarajatlarini talab qilmasligi bilan ajralib turadi. Dasturiy ta'minot ishlab chiqish, masofaviy xizmatlar ko'rsatish, biznes jarayonlarini outsorsing qilish va raqamli mahsulotlarni sotish orqali yuqori qo'shilgan qiymat yaratish mumkin.

Turizm eksporti xorijiy turistlarning O'zbekistonda qilgan xarajatlari orqali shakllanadi. Tarixiy shaharlar, ziyorat turizmi, ekologik va gastronomik turizm yo'nalishlarini rivojlantirish turizm daromadlarini oshiradi. Turizm mehmonxona,

transport, umumiy ovqatlanish, savdo va hunarmandchilik kabi boshqa tarmoqlarni ham rivojlantiradi.

Transport xizmatlari eksportini rivojlantirishda O'zbekistonning Markaziy Osiyodagi geografik joylashuvidan foydalanish mumkin. Xalqaro avtomobil va temir yo'l yo'nalishlarini kengaytirish, zamonaviy logistika markazlarini tashkil etish va tranzit jarayonlarini soddalashtirish mamlakatning transport xizmatlaridan oladigan daromadini oshiradi.

Eksportning importni qoplash darajasi 2021-yildagi 65,3 foizdan 2025-yilda 71,4 foizga oshgan. Bu eksport o'sishining import xarajatlarini qoplash imkoniyatini yaxshilayotganini ko'rsatadi.

Shunga qaramay, tashqi savdo saldosing manfiy bo'lib qolayotgani eksportni miqdoriy oshirish bilan bir qatorda uning tarkibiy sifatini ham yaxshilash zarurligini bildiradi.

Eksport tarkibida yuqori qo'shilgan qiymatli sanoat mahsulotlari, qayta ishlangan oziq-ovqat, farmatsevtika, elektrotexnika va xizmatlar ulushining oshishi iqtisodiy o'sishni barqarorlashtiradi.

Eksport mahsulotlari va bozorlarining ko'payishi tashqi savdo tushumlarining ayrim mahsulotlar narxi yoki cheklangan savdo hamkorlariga bog'liqligini kamaytiradi.

XULOSA

O'zbekistonda eksport tarkibini diversifikatsiyalash iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va tashqi savdo barqarorligini ta'minlashning muhim omillaridan biri ekanini ko'rsatdi. Eksport hajmining oshishi mamlakatga xorijiy valyuta tushumlarini ko'paytiradi, ishlab chiqarish faoliyatini kengaytiradi, yangi ish o'rinlarini yaratadi hamda davlat budjeti daromadlarining o'sishiga xizmat qiladi. Biroq eksportning iqtisodiyotga ta'siri faqat uning umumiy hajmi bilan emas, balki tovar tarkibi, geografik yo'nalishi, texnologik darajasi va qo'shilgan qiymati bilan ham belgilanadi.

2021–2025-yillardagi statistik ma'lumotlar tahliliga ko'ra, O'zbekiston eksport hajmi 16,66 mlrd AQSH dollaridan 33,81 mlrd AQSH dollariga yetib, qariyb ikki baravardan ortiq oshgan. Eksportning importni qoplash darajasi 65,3 foizdan 71,4 foizgacha ko'tarilgan. Mazkur natijalar mamlakatning eksport salohiyati kengayib borayotganini ko'rsatsa-da, tashqi savdo balansida manfiy saldonging saqlanib qolishi eksport tarkibini yanada takomillashtirish zarurligini bildiradi.

Tahlillar eksport tarkibida ayrim xomashyo mahsulotlari va qimmatbaho metallarning ulushi yuqori bo'lib qolayotganini ko'rsatdi. Bunday holat eksport tushumlarini jahon bozoridagi narxlar tebranishi va tashqi talabning o'zgarishiga

bog'lab qo'yadi. Shu sababli xomashyoni chuqur qayta ishlash, tayyor va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarish hamda eksport qilishni kengaytirish muhim hisoblanadi.

To'qimachilik, oziq-ovqat, kimyo, farmatsevtika, elektrotexnika, mashinasozlik va qurilish materiallari sanoatida tayyor mahsulotlar eksportini oshirish milliy iqtisodiyotda qo'shimcha qiymat yaratadi. Bu esa ishlab chiqarish hajmi, bandlik, korxonalar foydasi va soliq tushumlarining ko'payishiga olib keladi. Natijada eksportning iqtisodiy o'sishga ta'siri yanada kuchayadi.

Eksport tarkibini diversifikatsiyalashda xizmatlar sohasi ham katta imkoniyatlarga ega. Axborot texnologiyalari, turizm, transport, logistika, ta'lim va tibbiyot xizmatlari eksportini rivojlantirish valyuta tushumlarining yangi manbalarini shakllantiradi. Ayniqsa, IT xizmatlari eksporti katta transport xarajatlarini talab qilmasligi va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishi bilan O'zbekiston uchun istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Eksport geografiyasini kengaytirish ham tashqi savdo barqarorligini ta'minlashning muhim shartidir. Eksportning cheklangan miqdordagi davlatlar bozoriga bog'lanib qolishi tashqi iqtisodiy xavflarni oshiradi. Shu sababli an'anaviy savdo hamkorlari bilan bir qatorda Yevropa, Yaqin Sharq, Janubiy Osiyo, Janubi-Sharqiy Osiyo va Afrika bozorlarini o'zlashtirish zarur.

Tadqiqot davomida eksportni diversifikatsiyalashga to'sqinlik qilayotgan qator muammolar ham aniqlandi. Jumladan, transport-logistika xarajatlarining yuqoriligi, dengiz portlariga bevosita chiqish imkoniyatining mavjud emasligi, xalqaro sertifikatlashtirishdagi qiyinchiliklar, eksportni moliyalashtirish imkoniyatlarining cheklanganligi va tashqi bozorlar haqidagi axborotlarning yetarli emasligi eksportchi korxonalar faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun xalqaro transport yo'laklarini rivojlantirish, bojxona jarayonlarini raqamlashtirish, eksport kreditlari va sug'urta xizmatlarini kengaytirish, xalqaro sertifikatlarni olish xarajatlarini qo'llab-quvvatlash hamda eksportchi korxonalarga marketing va axborot xizmatlarini taqdim etish lozim.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini eksport faoliyatiga keng jalb qilish ham muhim ahamiyatga ega. Ularni moliyaviy, maslahat, marketing va logistika xizmatlari bilan qo'llab-quvvatlash yangi eksport mahsulotlarining paydo bo'lishiga, hududlarning eksport salohiyati oshishiga hamda tashqi savdo tushumlarining ko'payishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, O'zbekistonda eksport tarkibini diversifikatsiyalash uzoq muddatli iqtisodiy o'sish, valyuta tushumlari barqarorligi va tashqi savdo muvozanatini yaxshilashning asosiy shartlaridan biridir. Eksport hajmini oddiy oshirishdan yuqori qo'shilgan qiymatli, texnologik murakkab va barqaror talabga ega mahsulot hamda xizmatlar eksportiga o'tish mamlakat iqtisodiyotining tashqi shoklarga chidamliligini kuchaytiradi.

Shu bois eksport siyosatini sanoat, investitsiya, innovatsiya, transport-logistika va hududiy rivojlanish siyosati bilan uyg'un holda amalga oshirish zarur. Bunday kompleks yondashuv O'zbekistonning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish, tashqi savdo barqarorligini mustahkamlash va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jalolov, J.J. va Axmedov, I.A. (2010) *Tashqi iqtisodiy faoliyat asoslari*. O'quv qo'llanma. Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
2. Shomagdiyev, A.S. (2009) *Tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi*. Darslik. Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
3. Shennayev, X.M. va Xalikulova, G.T. (2014) *Tashqi iqtisodiy faoliyat sug'urtasi*. Toshkent: Cho'lpon nomidagi NMIU.
4. Vahobov, A.V., Tajibayeva, D.A. va Xajibakiyev, Sh.X. (2015) *Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar*. Darslik. Toshkent: Baktria Press.
5. Vahobov, A.V., Xajibakiyev, Sh.X., Raxmanov, Sh.I. va Usmanova, X.A. (2014) *Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar*. O'quv qo'llanma. Toshkent: Voris-nashriyot.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2022) *2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida*. PF-60-son Farmon, 28-yanvar. Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2023) *O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida*. PF-158-son Farmon, 11-sentabr. Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2024) *Tashqi savdo va hududiy sanoatni rivojlantirishda tadbirkorlar birlashmalarining rolini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida*. PQ-126-son Qaror, 14-mart. Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2024) *Eksportni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida*. PF-228-son Farmon, 27-dekabr. Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.

10. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi (2026) *O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo aylanmasi: 2025-yil yanvar–dekabr*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi.
11. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki (2025) *O'zbekiston to'lov balansi, xalqaro investitsiyaviy mavqei va tashqi qarzi: 2024-yil uchun yillik hisobot*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
12. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki (2026) *Markaziy bankning statistik byulleteni: 2025-yil*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
13. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi (2025) *O'zbekiston Respublikasining eksport salohiyati va tashqi savdoni rivojlantirish bo'yicha rasmiy ma'lumotlar*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi.